

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและครูประจำการเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูประจำการเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาและครูประจำการเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับครูประจำการเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ไม่แตกต่างกัน
2. ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาเกี่ยวกับครูประจำการเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
ผู้บริหารส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง คือ เป็นเพศชาย ร้อยละ 90.51 เป็นเพศหญิงเพียง ร้อยละ 9.49 ส่วนครูประจำการ ทั้งสองเพศมีจำนวนพอ ๆ กัน

คือ เพศชาย ร้อยละ 51.65 เพศหญิง ร้อยละ 48.35

ผู้บริหารส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 36 - 45 ปี ที่รองลงมา อยู่ในช่วง 26 - 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 41.60 และ ร้อยละ 29.93 ตามลำดับ ผู้บริหารที่มีอายุไม่เกิน 25 ปี และที่มีอายุเลย 56 ขึ้นไป มีเป็นส่วนน้อย ส่วนครูประจำการ เกินกว่าครึ่งมีอายุอยู่ในระหว่าง 26 - 35 ปี คือ มีถึงร้อยละ 52.89 ที่น้อยที่สุด คือ อายุ 56 ปี ขึ้นไป ซึ่งมีเพียงร้อยละ 1.65

ผู้บริหารร้อยละ 34.30 ดำรงตำแหน่งนี้มา ระหว่าง 6 - 10 ปี และ ร้อยละ 27.74 ดำรงตำแหน่งมายังไม่เกิน 5 ปี ผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่งมานานเกิน 20 ปี มีน้อยที่สุด คือ มีเพียง ร้อยละ 10.95 สำหรับครูประจำการ ส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งมา ระหว่าง 6 - 10 ปี คือ มีร้อยละ 32.23 จำนวนที่มีน้อยที่สุด คือ ที่ดำรงตำแหน่งมานานมากกว่า 20 ปี ซึ่งมีเพียงร้อยละ 5.78

ผู้บริหารส่วนมากมีวุฒิสามัญ มัธยมปีที่ 6 (หรือมัธยมศึกษาปีที่ 3) คิดเป็น ร้อยละ 75.91 เช่นเดียวกับครูประจำการ ซึ่งมีวุฒิสามัญ มัธยมปีที่ 6 (หรือมัธยมศึกษาปีที่ 3) ถึงร้อยละ 73.14

สำหรับวุฒิทางครู ผู้บริหารส่วนใหญ่มีวุฒิ ป.กศ. สูง หรือเทียบเท่า ร้อยละ 57.66 รองลงมา คือ วุฒิ ป.กศ. หรือเทียบเท่า ร้อยละ 23.36 ส่วนครูประจำการ มีลักษณะแบบเดียวกับผู้บริหาร คือ ส่วนใหญ่มีวุฒิ ป.กศ. สูง หรือเทียบเท่า ซึ่งมีถึง ร้อยละ 71.07 ทั้งผู้บริหารและครูประจำการ มีเป็นส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่มีวุฒิทางครู คือ ผู้บริหารมีเพียง ร้อยละ 1.46 ครูประจำการมีร้อยละ 0.41

2. บทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน

ผลการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สรุปได้ ดังนี้

2.1 บทบาทในค่านหลักสูตรและการสอน กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มครูประจำการมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทการนิเทศการศึกษาในค่านหลักสูตรและการสอนอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 บทบาทในด้านการจัดและพัฒนาบุคลากร กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มครูประจำการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทการนิเทศการศึกษาในด้านการจัดและพัฒนาบุคลากร อยู่ในระดับปานกลาง

2.3 บทบาทในด้านการจัดอุปกรณ์การสอน กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มครูประจำการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทการนิเทศการศึกษาในด้านการจัดอุปกรณ์การสอนอยู่ในระดับปานกลาง

2.4 บทบาทในด้านการสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มครูประจำการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทการนิเทศการศึกษาในด้านการสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

2.5 บทบาทในด้านการประเมินผล กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มครูประจำการ มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทการนิเทศการศึกษาในด้านการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

3. เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ระหว่างกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนกับกลุ่มครูประจำการ

ความคิดเห็นโดยส่วนรวมของกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มครูประจำการเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ปรากฏว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มครูประจำการในแต่ละด้าน ปรากฏดังนี้

3.1 บทบาทในด้านการหลักสูตรและการสอน กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มครูประจำการมีความเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งจัดว่าสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย

3.2 บทบาทในด้านการจัดและพัฒนาบุคลากร กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มครูประจำการ มีความเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย

3.3 บทบาทในด้านการจัดอุปกรณ์การสอน กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครูประจำการมีความเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

3.4 บทบาทในด้านการสัมพันธ์กับชุมชน กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มครูประจำการ มีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งขัดแย้งกับสมมติฐานการวิจัย

3.5 บทบาทในด้านการประเมินผล กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและกลุ่มครูประจำการมีความเห็นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

4. ปัญหาและอุปสรรคในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน สรุปได้ดังนี้

4.1 ปัญหาและอุปสรรคจำนวน 14 ข้อที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามภาคควาส่วนประเมินค่า กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครูประจำการมีความเห็นสอดคล้องกันว่า โดยส่วนรวมแล้วปัญหานั้นเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในระดับปานกลาง

4.2 ปัญหาและอุปสรรคที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า การขาดงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นปัญหาอันดับแรก ที่เป็นปัญหารองลงมาคือ ปัญหาเกี่ยวกับตัวครูผู้สอนซึ่งไม่ยอมเปิดเรียนพฤติกรรมการสอน ปัญหาอันดับสามคือ ปัญหาครูไม่พอโรงเรียนอยู่ไกล การไปมาไม่สะดวก

ส่วนกลุ่มครูประจำการมีความเห็นว่า ปัญหาที่เป็นอันดับแรกคือปัญหาเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน ขาดความรู้ในการนิเทศ ขาดความรู้ทางการบริหารและด้านวิชาการต่าง ๆ ปัญหารองลงมาคือ ปัญหาค่านางบประมาณและปัญหาอันดับสามเป็นปัญหาที่เกิดจากครูผู้สอนไม่เข้าใจหลักสูตร ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่

5. เปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนกับกลุ่มครูประจำการเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน

ความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนกับกลุ่มครูประจำการเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนปรากฏว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้

อภิปรายผลการวิจัยและข้อสรุป

จากผลการวิจัยข้างต้น สามารถนำผลการวิจัยต่อไปนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ในช่วง 36 - 45 ปี อาชีพว่างไว้ว่า เป็นคณาจารย์ เพราะโรงเรียนประถมศึกษา

ในจังหวัดครึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในตำบลต่าง ๆ ที่ค่อนข้างไกลจากตัวเมือง หลายแห่งที่การคมนาคมไม่สะดวกนัก การที่มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นเพศชาย มีส่วนช่วยให้เกิดความคล่องตัวในการเดินทางไปปฏิบัติงานมากขึ้น และผู้ที่มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 36 - 45 ปี ก็นับได้ว่า ผ่านประสบการณ์ในชีวิตมาพอสมควร การปฏิบัติงานก็จะมีความสุขรอบคอบมากขึ้น

ในเรื่องของการดำรงตำแหน่ง ผู้บริหารส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งมานานระหว่าง 6 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.40 และรองลงไป คือ ดำรงตำแหน่งมายังไม่เกิน 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.74 ก็นับว่าเป็นภาวการณ์ที่สมควรใจ¹ เพราะผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่งนานเกินไป มักจะขาดความเข้าใจในงานวิชาการ¹ ดังนั้น การที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งนี้มานานไม่เกิน 10 ปี จึงถือว่าเป็นสภาพปกติธรรมดาที่ควรจะเป็น

ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิทางครูถึงระดับปริญญาตรี ยังมีจำนวนน้อย คือ มีเพียง ร้อยละ 13.64 ส่วนใหญ่มีวุฒิ ป.กศ. สูง หรือ เทียบเท่า ซึ่งมีถึงร้อยละ 57.66 และมีวุฒิสามัญมัธยมปีที่ 6 (หรือมัธยมศึกษาปีที่ 3) ความคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งครูใหญ่ ซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนในฐานะหัวหน้าสถานศึกษา ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่งข้าราชการครู ได้กำหนดไว้ประการหนึ่งว่า จะต้องได้รับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง หรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพอื่นที่เทียบได้ไม่ต่ำกว่านี้² จากมาตรฐานกำหนดตำแหน่งดังกล่าว จะเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดครึ่งส่วนใหญ่ จะมีคุณลักษณะตามนั้น ในปัจจุบันวิทยาลัยครูเกือบทุกแห่งมีโครงการฝึกอบรมครูประจำการ ผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิ ป.กศ. สูง หรือ เทียบเท่า เหล่านี้ จึงมีโอกาที่จะเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อเลื่อนวิทยฐานะของตนไปสู่ระดับปริญญาตรีได้ไม่ยากนัก ซึ่งจะทำให้มีผลดีต่อการจัดการเรียนการสอนภายในโรงเรียนมากยิ่งขึ้น

¹สำเร็จ ยุรชัย, "ความคิดเห็นของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), 1 พฤศจิกายน.

²กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, บันทึกการนิเทศการศึกษา 2522 (กรุงเทพมหานคร : จงเจริญการพิมพ์, 2521), หน้า 20.

2. บทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน

โดยส่วนรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนและครูประจำการ มีความเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทการนิเทศการศึกษาในระดับปานกลาง

ผลการวิจัยที่ค้นพบนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นิคม ทองพิทักษ์ ซึ่งได้วิจัยเรื่อง บทบาททางวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ว่า ครูใหญ่ปฏิบัติงานหมวดนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง¹ และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สำเร็จ บุรชัย ซึ่งได้ศึกษา ความคิดเห็นของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ ปรากฏผลว่า ครูใหญ่ปฏิบัติงานด้านการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน

จากผลการวิจัยที่ออกมาว่า ครูใหญ่หรือผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับปานกลางนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า ควรจะได้จัดการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ด้านการนิเทศการศึกษาให้แก่ผู้บริหารโรงเรียน การจัดการอบรมดังกล่าวนี้จะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนหรือครูใหญ่ได้มีบทบาทในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนของตนมากขึ้น

สำหรับการอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับงานการนิเทศการศึกษาในแต่ละด้าน มีดังนี้ คือ

2.1 บทบาทการนิเทศศึกษาค้นหลักสูตรและการสอน

โดยส่วนรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทการนิเทศศึกษาค้นหลักสูตรและการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นิคม ทองพิทักษ์ ที่ได้ค้นพบว่า ครูใหญ่ปฏิบัติงานหมวดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง อย่างไรก็ตามในเรื่องบทบาทการนิเทศศึกษาค้นหลักสูตรและการสอนนี้ มีบางหัวข้อที่ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติอยู่

¹นิคม ทองพิทักษ์, "บทบาททางวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2521), บทคัดย่อ.

ในระดับปานกลางแต่ค่อนข้างมาก คือ การพยายามส่งครูเข้าร่วมอบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอน และ การติดตามความเคลื่อนไหวของการจัดอบรมครูเกี่ยวกับการเรียนการสอน แสดงว่า ผู้บริหารโรงเรียนได้พยายามหาทางปรับปรุงการเรียนการสอนอยู่แล้วอย่างเต็มที่ ทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจะได้สนองตอบต่อความพยายามนี้ โดยการเพิ่มบริการด้านการให้ความรู้ในเรื่องการเรียนการสอน อาจจะมีจัดประชุม อบรม หลาย ๆ จุด เพื่อสนองความต้องการของครูให้มากที่สุด

2.2 บทบาทการนิเทศการศึกษาชั้นการจัดการจัดและพัฒนาบุคลากร

โดยส่วนรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทการนิเทศการศึกษาชั้นการจัดการจัดและพัฒนาบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัยนี้ใกล้เคียงกับผลการวิจัยของ จำเนียร กุณาศล ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการนิเทศการศึกษาของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งปรากฏผลการวิจัยว่า พฤติกรรมทางการนิเทศการศึกษาของครูใหญ่ในสถานการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับค่อนข้างมาก¹ บางหัวข้อในเรื่องเดียวกันนี้ ครูใหญ่ปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย คือ การส่งครูไปสังเกตการสอนยังโรงเรียนที่มีผลงานดีเกินแล้วนำมาเสนอต่อคณะครูในโรงเรียน ทั้งนี้จากประสบการณ์ของผู้วิจัยพบว่า ในโรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่จะมีครูที่ปฏิบัติงานอยู่เกือบตลอดวัน จนแทบจะไม่มีเวลาว่างเลย และโรงเรียนแต่ละโรงเรียนก็อยู่ห่างกันมาก การจะไปดูการสอนครั้งหนึ่ง ๆ จะต้องเสียเวลาเป็นวัน ๆ ดังนั้นในเรื่องนี้จึงเป็นเรื่องที่ปฏิบัติได้ยาก ทางแก้ปัญหาก็พอจะทำได้ คือ จัดประชุมครูในวันหยุดแล้วเชิญครูที่สอนดีนั้นมาทำการสอนให้ดู

2.3 บทบาทด้านการจัดอุปกรณ์การสอน

โดยส่วนรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทการนิเทศการศึกษาชั้นการจัดการจัดอุปกรณ์การสอนอยู่ในระดับปานกลาง การค้นพบนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิคม ทองพิทักษ์ ซึ่ง

¹จำเนียร กุณาศล, "ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมทางการนิเทศการศึกษาของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), บทคัดย่อ.

พบว่า ครูใหญ่เห็นว่า การปฏิบัติงานด้านหลักสูตรและวัสดุประกอบหลักสูตร อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเรื่องที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติน้อย คือ การเชิญวิทยากรจากภายนอกมาให้คำแนะนำเรื่องการสร้าง การใช้ ตลอดจนการเก็บรักษาอุปกรณ์การสอน ผู้วิจัยเชื่อว่า เนื่องจากการขาดบุคลากรที่มีความรู้ในเรื่องนี้ หรือถ้าจะมีบ้างก็ไม่ได้อยู่ในสถานที่ใกล้ ๆ โรงเรียน ดังนั้น ถ้าหากจะแก้ปัญหาเรื่องนี้ ก็จะทำให้โดย หน่วยงานระดับที่รับผิดชอบ จัดให้มีการอบรม อาจจะจัดเป็นเรื่องเดี่ยวโดยเฉพาะ หรือ ผสมกับการอบรมในเรื่องอื่น ๆ เกี่ยวกับการสอนก็ได้ เช่น เมื่อมีการอบรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนกลุ่มทักษะ ก็ผนวกเรื่อง การสร้าง การเก็บรักษาอุปกรณ์การสอนของวิชาในกลุ่มทักษะไว้ด้วย

2.4 บทบาทด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

โดยส่วนรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทการนิเทศการศึกษาด้านความสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องที่ผู้บริหารปฏิบัติน้อยที่สุด คือ การเชิญผู้ปกครองที่มีความรู้ความสามารถมาเป็นวิทยากรในบางโอกาส โดยความจริงแล้วในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่จะมีบุคคลซึ่งประกอบอาชีพต่าง ๆ ทุกอาชีพที่มีอยู่ในชุมชนนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรจะหาวิธีให้บุคคลเหล่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือ ผู้ปกครองนักเรียน ให้ได้มีโอกาสนำความรู้ความสามารถที่ตนมีมาถ่ายทอดให้นักเรียนได้ทราบบ้าง จะเป็นทางหนึ่งที่เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนให้กระชับแน่นยิ่งขึ้น แต่ที่เป็นอยู่ทางโรงเรียนหรือคณาจารย์ผู้ปกครองอาจจะไม่พร้อม ไม่มีเวลา ซึ่งก็แก้ไขได้โดยทางผู้บริหารโรงเรียนควรจัดวางโครงการไว้แต่ต้นปีว่า จะเชิญผู้ปกครองมาเป็นวิทยากรในระยะใด พร้อมกับติดต่อบุคลากรไว้ล่วงหน้า

2.5 บทบาทด้านการประเมินผล

โดยส่วนรวมแล้ว ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทการนิเทศการศึกษาด้านการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง การค้นพบนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของนิคม ทองพิทักษ์ อีกเช่นกัน โดย นิคม ทองพิทักษ์ พบว่า ครูใหญ่และครูเห็นว่า ครูใหญ่ปฏิบัติงานหมวดการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับบทบาทด้านการประเมินผลนี้ เรื่องที่ผู้บริหารโรงเรียนปฏิบัติ น้อย มีอยู่สองเรื่อง คือ เรื่องการจัดให้มีคณะกรรมการสร้างและวิเคราะห์แบบทดสอบที่ใช้ใน

การประเมินผล วัตถุประสงค์ และเรื่องการจัดให้มีคณะกรรมการในการพิจารณาปัญหาที่เกิดจากการประเมินผล ในเรื่องดังกล่าวมีความจำเป็นต่อการประเมินผลการศึกษาของนักเรียนอยู่ไม่น้อย การที่ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในเรื่องนี้น้อย อาจจะเป็นเพราะการขาดแคลนบุคลากร และโรงเรียนก็เป็นโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งโดยปกติจะคงร่วมมือกับกลุ่มโรงเรียนในการวัดผลการศึกษา ดังนั้น การแก้ปัญหาในเรื่องนี้อาจทำได้โดยให้มีคณะกรรมการสร้างและวิเคราะห์แบบทดสอบขึ้นในกลุ่มโรงเรียน และโดยนัยเดียวกันก็อาจจัดให้มีคณะกรรมการพิจารณาปัญหาที่เกิดจากการประเมินผลขึ้นด้วย

3. ผลการทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนกับกลุ่มครูประจำการพบว่า โดยส่วนรวมแล้วทั้งครูประจำการและผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน ถึงแม้ว่าพิจารณาในแต่ละด้านก็จะมีเพียงความความสัมพันธ์กับชุมชนเท่านั้น ที่กลุ่มครูประจำการและกลุ่มผู้บริหารมีความคิดเห็นแตกต่างกัน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าส่วนใหญ่แล้วผู้บริหารโรงเรียนกับครูประจำการมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องบทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ดังนั้น เพื่อจะมีการพัฒนาการนิเทศภายในโรงเรียน น่าจะได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารรวมงานทุกฝ่าย

4. ปัญหาและอุปสรรคในการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน ปัญหาที่กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครูประจำการเห็นว่าเป็นปัญหามาก ได้แก่ ปัญหาโรงเรียนขาดงบประมาณสำหรับจัดซื้อหนังสือเช่าห้องสมุด เท่าที่ผู้วิจัยมีประสบการณ์จากการปฏิบัติงานพบว่า ปัญหาที่เป็นปัญหาที่โรงเรียนประถมศึกษาเกือบทุกโรงกำลังประสบอยู่ โดยโรงเรียนพยายามจัดห้องสมุดขึ้นให้โดยเช่าเข้าไว้เพื่อสนองต่อการเรียนการสอนตามแนวหลักสูตรใหม่ เช่น เน้นให้ครูรู้จักคนควา การเขียนรายงาน การอภิปราย เป็นต้น ซึ่งต้องมีห้องสมุดเป็นแหล่งวิชาสำหรับคนควา ทางแก้ไขสำหรับปัญหานี้ เห็นจะต้องทำความเข้าใจกับผู้บริหารโรงเรียนว่า การจัดห้องสมุดนั้นถ้าโรงเรียนยังมีกำลังไม่พออาจจะจัดเพียงแคเป็นมุมหนังสือไปก่อนก็ได้ ค่อยทำค่อยไปตามกำลังความสามารถ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูเรียนรู้จักอ่าน รู้จักคนควาไปก่อน จากหนังสือที่พอหาได้ สำหรับปัญหาการขาดงบประมาณในการจัดห้องสมุดนี้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของสำเร็จ บุรชัย และ นิคม หองพิทักษ์ ซึ่งพบว่า การขาดงบประมาณสำหรับจัดห้องสมุดเป็นปัญหาสำคัญเช่นเดียวกัน

ปัญหาประการต่อไปที่อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างมาก คือ นักเรียนขาดแคลนอุปกรณ์การเรียน อันเป็นปัญหาที่พบทั่วไปในโรงเรียนประถมศึกษา ทางแก้ อาจทำได้โดยการติดต่อกองศัการ หรือ มูลนิธิการกุศลบางแห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ หรือทางโรงเรียนอาจจัดอุปกรณ์การเรียนบางอย่างไว้ให้นักเรียนยืม ขณะเดียวกันก็พยายามจัดสร้างอุปกรณ์บางอย่างขึ้นเองด้วยความร่วมมือระหว่าง ครู นักเรียนและผู้ปกครอง

ปัญหาที่อยู่ในเกณฑ์น้อย คือ ปัญหาครูไม่ยอมรับการนิเทศของครูใหญ่ แสดงว่า ครูประจำการส่วนใหญ่มีความเชื่อมั่นในตัวผู้บริหารโรงเรียนอยู่แล้ว ถ้าผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ในการนิเทศการศึกษา มีความรู้ทางวิชาการอย่างดี ก็สามารถจะพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนของตนให้ก้าวหน้าไปอย่างเต็มที่ไ้ตลอดเวลา

5. ผลการทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นระหว่างกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนกับกลุ่มครูประจำการ พบว่า โดยส่วนรวมแล้ว ทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นต่อปัญหาที่มีต่อการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน อันเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครูประจำการต่างก็เข้าใจปัญหาในการนิเทศการศึกษาไปในแนวเดียวกัน การแก้ปัญหาคืออุปสรรคต่าง ๆ น่าจะทำได้สะดวกขึ้น

6. ปัญหาและอุปสรรคที่ได้จากแบบสอบถามปลายเปิด กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า มีปัญหามากที่สุด คือ การขาดงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัญหาที่ประสบกันอยู่ทุกโรงเรียน และเกือบทุกหน่วยงาน ทางแก้ที่เหมาะสมคือ การพิจารณาจัดหาอุปกรณ์ตามลำดับความจำเป็นและรู้จักวิธีบำรุงรักษา ในกลุ่มครูประจำการ มีความเห็นว่า ที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ ผู้บริหารไม่เข้าใจหลักสูตร ไม่เข้าใจหลักการบริหาร ตลอดจนไม่เข้าใจหลักวิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนการสอน ปัญหานี้เป็นปัญหาที่ผู้เกี่ยวข้องในการสรรหาและแต่งตั้งผู้บริหารโรงเรียน ควรจะพิจารณาเป็นอย่างยิ่ง เพราะถ้าผู้บริหารโรงเรียนไม่เข้าใจเรื่องหลักสูตร การเรียนการสอนแล้ว ก็ย่อมจะบริหารงานให้เดินไปด้วยก็ได้ยาก ทางแก้ คือ การจัดให้มีการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนขึ้นอย่างจริงจัง ด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น สนับสนุนให้ผู้บริหารได้ไปศึกษาต่อ หรือ ให้เข้ารับการอบรมในระยะสั้น ๆ เกี่ยวกับกำรพัฒนาและการบริหารหลักสูตร โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้จัดขึ้น

ปัญหาอีกประการหนึ่งที่น่าจะนำมาอภิปราย คือ ปัญหาครูผู้สอนไม่ยอมเปลี่ยนพฤติกรรม

ทางการสอน ขาดความรับผิดชอบงานในหน้าที่ ในการเรียนการสอน หรือ การใช้หลักสูตร นั้น แม้ว่าหลักสูตรจะพัฒนาไปเพียงใด ถ้าครูไม่ยอมเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอน หรือทำการสอน ไปโดยขาดความรับผิดชอบ การศึกษาก็จะบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ยาก ดังนั้นปัญหานี้จึง เป็นปัญหาที่ควรศึกษาปัญหาหนึ่ง เพราะจะส่งผลไปสู่การเรียนการสอนโดยตรง ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง ควรจะหาสาเหตุแห่งการเกิดปัญหานี้ แล้วหาทางแก้โดยเร็ว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เพื่อให้ได้ความรู้กว้างขวางออกไปอีก ควรจะศึกษาต่อไป ในเรื่องต่อไปนี้ คือ

1. ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการนิเทศการศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงการศึกษาเฉพาะจังหวัด
2. ศึกษาคุณสมบัติของผู้บริหารโรงเรียนที่ตรงตามความต้องการของครูประจำการ
3. ศึกษาความต้องการของครูประจำการที่คาดว่าจะได้รับจากผู้นิเทศการศึกษา อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย